

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Disputatio IV. De præsenti dæmonum statu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

illos qui ponunt majorem diabolum de supremo fuisse ordine; probabile est quod de quolibet ordine aliqui ecciderunt: sicut in quolibet ordinem homines assumuntur in supplementum ruine angelice In sacra Scriptura tamen nomina quorundam ordinum, ut Seraphim & Thronorum, demonibus non attribuntur, quia haec nomina sumuntur ab ardore charitatis, & ab inhabitatione Dei, quae non possunt esse cum peccato mortali (adeoque nec in demonibus.) Attribuntur autem eis nomina Cherubin, Potestatum & Principatum, quia haec nomina sumuntur a scientia & potentia, quae bonis malisque possunt esse communia, & in demonibus post lapsum remanent.

ARTICULUS VII.

Utrum aliqui ex Angelis, qui cum Lucifera peccaverunt, egerint poenitentiam.

RESPONSIO.

Nulli egerunt poenitentiam, & sic omnes angeli, qui peccaverunt, fuerunt à Deo damnati.

Prob. Ex Scriptur. Nam 1. Apocal. c. 12. dicitur: Michael & angeli ejus preliabantur cum dracone, & draco pugnat, & angeli ejus, & non valuerunt, neque locus inventus est eorum amplius in Caelo. 2. 2. Petri c. 2. Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari. 3. In epist. Judæ: Angelos, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit. Ecce Scriptura de condemnatione malorum angelorum loquitur sine exceptione, quæ à nobis apponi non posset sine temeritate; cum illius apponendæ nullum sit fundamentum sufficiens.

Ratio autem cur nulli ex angelis lapsis poenitentiam egerint, non fuit voluntatis eorum inflexibilitas; si cur enim à bono ad malum prolabi, ita iterum à malo ad bonum cum gratiæ adiutorio resurgere potuit, ut suo loco probatum est; sed severitas divinæ justitiæ, quæ nullis tempus, & gratiæ auxilium ad agendam poenitentiam necessarium concessit, quod aperte significat Scriptura 2. Petri c. 2. verbis modò laudatis.

Ulcior verò tantæ severitatis ratio est, quia angeli peccaverunt ex malitia, non ex carnis fragilitate; cum sint incorporei, adeoque passionum expertes, & infirmitatis, quæ cum corpore conjuncta est. Hoc dicit S. Gregorius lib. 9. Moral. cap. 28. Angelorum spiritus, inquit, idcirco irremissibiliter peccaverunt, quia tanto robustius stare poterant, quanto eos carnis commixtio non tenebat. Homo verò idcirco post culpam veniam meruit, quia per carnale corpus aliquid, quo se ipso minor esset, accepit. Unde & apud respectum judicis argumentum pietatis est hac eadem infirmitas carnis.

DISPUTATIO IV.

De præsentis demonum statu.

ARTICULUS I.

In quem locum amandati fuerint demones post peccatum suum.

Non pauci inter antiquos Patres docuerunt demones in hoc nostro aere degere ulque ad ultimi Judicii diem, quo dicunt eos in infernum detruendos, ibique in æternum detinendos esse. Unum pro omnibus profero Augustinum, dicentem lib. 8. de Civ. c. 22. Demones esse spiritus nocendi cupidissimos ... qui in hoc quidem aere habitant: quia de Cæli superioris sublimitate dejecti, merito irrefragibilis transgressionis in hoc sibi congruo velut carcere prædaminati sunt. Et Enarratione in Plal. 148. Ad istum caliginosum, idest, ad hunc aerem tanquam ad carcerem damp-

natus est diabolus, de apparatu superiorum angelorum lapsus cum angelis suis: nam Apostolus hoc de illo dicit (cùm ait:) Secundum principem potestatis aeris hujus & alius Apostolus dicit: Si enim Angelis peccantibus non pepercit, sed carceribus caliginis inferni retrudens, tradidit in judicio puniendos servari: infernum hoc appellans, quod inferior pars mundi sit. Nihilominus sit

RESPONSIO.

Dæmones plerique in inferni carcerem deturbati sunt, reliqui degunt in hoc nostro aere.

Prob. 1. pars. Ex Epist. 6. Judæ, ubi dicitur: Angelos, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit. Et ex 2. B. Petri cap. 2. ubi legitur: Rudentibus inferni detractos (demones) in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari. Quibus textibus satisfieri non potest, nisi dicantur demones, aut omnes, aut saltem quoad majorem partem, esse detruati in inferni carcerem, unde si exeunt idemque, non nisi ad breve tempus exeunt; ut sic in vero sensu damnati ad æternum carcerem dici possint.

Porro S. Augustini interpretatio non videtur hic locum habere posse. Nam hæ voces, tartarus, infernus, si sumantur in sensu proprio, uti hic debent sumi, carcerem subterraneum significant; & vox caligo non hunc nostrum aerem, sed luteraneæ carceris tenebras propriè significat. Adde quod loca Scripturæ, quibus utitur S. Doctor, non plus probant, quam aliquos demones in hoc nostro aere degere.

Prob. 2. pars. Ex Script. Nam Apostolus Ephes. c. 2. diabolum vocat Principem potestatis aeris hujus, Spiritum qui nunc operatur in filiis diffidentie. Et c. 6. sic loquitur: Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitie in cælestibus (hoc est, in aere, quem hic Cælum Apostolus nominat, degentibus.) Quem locum exponens Hieronymus ait: Hæc omnium Doctorum opinio est, quod aer iste, qui cælum & terram medius dividens, inane appellatur, plenus est contrariis fortitudinibus.

Confirmatur utraque pars, 1. Autoritate Eusebii, hæc scribentis lib. 7. præpar. Evangel. cap. 16. Sub isto (Lucifero) innumerabilis quadam aliorum & infinita natio est, similium criminum rea, quæ propter impietatem sorte piorum exclusæ, splendidi illud divinumque domicilium, eamque quæ in Regia fruebatur dignitatem, ac felicem angelicorum coetuum societatem, cum tartaro, scelèratis omnibus admodum conveniente loco, æquissima Dei præpotentis sententia judicioque damnata, commutavit: quem locum divina littera abyssum ac tenebras appellare solent quo ex numero pars quadam exigua (relatè scilicet ad eos, qui in inferno detinentur inclusi) quæ pietatis Athletis materia segesque virtutis esset, circa terras, lunæque inferiorem aeris regionem à Deo relicta, fœdum illum de multitudine Deorum errorem fabricavit.

2. Autoritate S. Thomæ hic qu. 64. art. 4. in O. Demonibus, inquit, duplex locus pœnalis debetur. Unus quidem ratione suæ culpe, & hic est infernus: alius autem ratione exercitationis humane, & sic debetur eis caliginosus aer. Procuratio autem salutis humane protrahitur usque ad diem judicii. Unde & usque tunc durat ministerium Angelorum, & exercitatio demonum. Unde & usque tunc & boni Angeli ad nos huc mittuntur, & demones in hoc aere caliginoso sunt ad nostrum exercitium. Licet eorum aliqui etiam nunc in inferno sint ad torquendum eos, quos ad malum induxerunt, sicut & aliqui boni Angeli sunt cæcis animabus sanctis in Cælo. Sed post diem judicii omnes mali tam homines, quam Angeli, in infernum erunt, boni verò in Cælo.

ARTICULUS II.

Utrum demones ab igne torquantur.

NOta. Duplex potissimum damnatorum poena distinguitur. Prima consistit in privatione visionis beatificae, & dicitur poena damni, hoc est, poena quasi configuens essentiam damnationis. Secunda consistit in ignis cruciatu, & dicitur poena sensus, quia ignis naturaliter vim habet cruciandi, & cruciat animam, mediante sensu. Utramque damnatis omnibus non solum hominibus, sed etiam demonibus deberi, probant Scholastici, ex eo quod per peccatum mortale, qui peccat, sive homo sit, sive Angelus, avertitur à Deo, & convertitur ad creaturam. Unde equum est, ut qui damnantur, quia non nisi propter peccatum mortale damnantur, & puniantur poena damni: qui enim sponte sese à Deo avertit, dignus est ut in aeternum visione Dei careat; & puniantur poena sensus, eaque gravissima, qualis est cruciatus ignis: qui enim inordinatè, & cum Creatoris injuria sese convertit ad creaturam, dignus est ut à creatura gravissimè crucietur.

Nota iterum. Quod demones visione Dei intuitiva sint privati, & ex hac privatione acerbissimum dolorem percipiant, in dubium revocari non potest. Sed quaeritur utrum præter poenam damni patiantur etiam poenam sensus, hoc est, ab igne torquantur? Eos enim non nisi post extremum judicium igne crematum iri tenere multi ex antiquis Patribus, pro quibus omnibus unum hic citamus Augustinum, sic loquentem lib. 13. cap. 24. *Desertores Angeli... ita in secundam mortem post ultimum præcipitabuntur judicium, ut nec illic vita careant: quandoquidem etiam sensu, cum in doloribus futuri sint, non carebunt.* Nihilominus sit

RESPONSIO I.

Demones, qui sunt in inferni carcere, torquentur ab igne.

Prob. Quia animæ reproborum hominum statim post mortem præcipitantur in infernum, ibique animæ eorum, qui cum actuali mortali peccato mortui sunt, pro meritis suis ab igne cruciantur. Ergo pariter demones, qui illic sunt, cruciantur ab igne. Consequentia negari non potest: non enim est credibile, Deum demonibus, quam animabus reprobis, indulgentiorem esse. Antecedens verò constat ex Florentina Synodo in litteris sanctæ unionis, ubi ex unanimi Græcorum & Latinorum consensu definitur, *illorum animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, penis tamen disparibus puniendas*, (quia nimirum illic qui cum solo originali decedunt, sola poena damni, qui verò decedunt cum actualibus mortalibus, poena damni simul & poena sensus plectuntur.)

Hoc argumentum suggerit S. Thom. hic q. 64. a. 4. ad 3. *Aliqui dixerunt, inquit, usque ad diem judicii differri poenam sensibilem tam demonum, quam animarum, & similiter beatitudinem sanctorum differri usque ad diem judicii: quod est erroneum, & repugnans Apostoli sententiæ, qui dicit 2. Cor. 5. Si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, domum habemus in Cælo. Alii verò licet hoc non concedant de animabus, concedunt tamen de demonibus. Sed melius est dicendum, quod idem judicium sit de malis animabus & malis Angelis: sicut idem judicium est de bonis animabus & bonis Angelis.*

RESPONSIO II.

Demones in inferno torquentur ab igne corporeo. Est contra Origen. lib. 2. Principiorum cap. 11. docentem non verò & corporeo igne, sed tantum metaphoricè damnatos in inferno cruciari. Sententiam ejus S. Hieronymus fideliter exponit in sua ad Avitum epistola, his verbis: *Ignis quoque gehennæ, & tormenta, quæ Scriptura sancta peccatoribus comminatur, non ponit in suppliciis, sed in conscientia peccatorum, quando Dei virtute & potentia omnis memoria delictorum ante oculos nostros ponitur... & quidquid fecerimus in*

vita, vel turpe, vel impium, omnis eorum in conspectu nostro pictura describitur; ac præteritas voluptates mens intuens, conscientia puniuntur ardore, & poenitudinis stimulis confoditur. Itaque ignem inferni Origenes constituit in continuis & acerbissimis conscientie remorsibus, præteritorum peccatorum memoria excitatis.

Mentem Origenis secutus esse videtur S. Ambrosius lib. 7. in Luc. c. 14. *Neque, inquit, corporalium stridor aliquis dentium, neque ignis aliquis perpetuus flammarum corporalium, neque vermis est corporalis. Sed hæc idè, quia... si quis non decoquat peccata sua, velut quadam interposita sobrietate abstinentiæ, sed miscendo peccata peccatis, tanquam crudelitatem quandam contrahat veterum & recentiorum delictorum, igne aduretur proprio, & suis vermibus consumetur.* Et Theophylact. in cap. 9. Marci, vermem & ignem similiter exponens metaphoricè: *Vermis autem, inquit, & ignis, qui peccatores puniunt (in altera vita,) uniuscujusque conscientia est, & memoria eorum, quæ in hac vita turpia commissa sunt, quæ tanquam vermis consumit, & sicut ignis incendit.* Sed contra illos

Prob. Resp. 1. Ex Scriptura in hunc modum. Demones in inferno eodem cremantur igne, quo cremabantur homines reprobi, juxta illud Christi Matth. cap. 25. *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & angelis ejus.* Atqui homines reprobi in inferno cremabantur igne verò & corporeo. Ergo, &c.

Prob. min. Ex veteri Testamento. Nam dicitur Eccli. c. 7. *Vindicta carnis impii ignis & vermis.* Et c. 21. *Stuppa collecta Synagoga peccantium, & consummatio illorum flamma ignis.* Isaïæ c. 33. *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Et cap. ult. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.*

Prob. Pariter ex novo Testamento. Nam dicitur Matth. c. 3. *Paleas comburent igni inextinguibili.* C. 5. *Qui dixerit: Fæne, reus erit gehennæ ignis.* Cap. 7. *Omnis arbor, quæ non fert fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* C. 13. *Colligent de regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis.* Et Marci c. 9. *Bonum tibi est lucum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, ubi vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur: omnis enim igne salietur.* Et Apoc. c. 14. *Cruciabitur igne & sulphure, &c.* Quoties igitur Scriptura, tam vetus, quam nova, loquitur de tormentis reproborum hominum in altera vita, ignem commemorat. Verba autem Scripturæ secundum proprietatem accipienda sunt, quando nihil obstat; & hic quod obstat, nihil potest afferri. Utraque igitur Scriptura, tam vetus, quam nova, de verò & corporeo igne intelligenda est. Ergo, &c.

Prob. Resp. 2. Ex Patribus. S. Cyprianus in sua ad Moysen & Maximum Epistola de laude martyrii, sic loquitur: *Sæviens locus, cui gehennæ nomen est, magno plangentium murmure & gemitu, & eructantibus flammis per horrendas spisse caliginis noctes sæva semper incendia camini fumantis expirat. Globus ignium artatus obstruitur, & in varios pœnæ exitus relaxatur. Tunc sævienti plurima genera tum in se ipse convolvit, quidquid ardoris emissi edax flamma cruciavit.*

S. Hieronymus in epist. ad Avitum, inter Origenis errores numerat, quod inferni ignem, quo torquentur impiorum animæ, metaphoricè interpretetur, eumque constituat in conscientie remorsibus.

S. Augustinus lib. 21. c. 10. hæc habet: *Gehennæ illa, quod etiam stagnum ignis & sulphuris dictum est, corporeus ignis erit, & cruciabit corpora damnatorum, aut & hominum, & demonum, solida hominum, ærea demonum, aut tantum hominum corpora cum spiritibus, demones autem spiritus sine corporibus herentes, fumendo poenam, non impetriendo vitam, corporibus ignibus. Unus quippe utrisque ignis erit, sicut veritas dicit.*

S. Gregorius lib. 4. dialog. cap. 29. sic interrogatum Petrum: *Gehennæ ignem esse incorporeum, an corporeum fateris?* respondentem inducit his verbis: *Ignis gehennæ*

gehennae corporeum esse non ambigo, in quo certum est corpora cruciari. Tum suo nomine subiicit: Certè reprobis veritas in fine dictura est: sic in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus, Si igitur diabolus ejusque angeli, cum sint incorporei, corporei sunt in igne cruciandi, quid mirum si anime, & antequam recipiant corpora, possint corporea sentire tormenta?

S. Isidorus Hisp. lib. 2. Sent. c. 31, sic ait: Duplex damnatorum pœna est in gehenna; & mentem urit tristitia, & corpus flamma, juxta vicissitudinem; ut qui mente traxerunt quod persicerent corpore, simul & animo puniantur & corpore.

Hugo Vict. lib. 2. de Sacrament. p. 16. c. 3. scribit hac: Verissimè autoritate sacri eloquii & catholice veritatis probatur testimonio, corporali & materiali igne animas etiam nunc ante susceptionem corporum cruciari. Si enim demonibus, qui sunt spiritus, corporalis ignis preparatus dicitur; quid mirum est si anime a corporibus exute, corporali igne cruciarentur?

S. Thomas ignem, quo cruciantur dæmones, esse verum & corporeum ignem, manifestè supponit ad 2. dist. 6. quæst. 1. art. 3. ad 6. ubi sic ait: Dicendum, quod semper (dæmones) igne infernali ardent, non tamen eis semper presente secundum locum, quia non agit corporali modo, calefaciendo & desiccando, sed modo spirituali: unde non requiritur determinata distantia sicut in actione corporali.

Accedit communis sensus Scholasticorum omnium, imò communis sensus Ecclesiæ & Catholicorum. Unde sic adhuc argumentor breviter. Ignis, quo dæmones & impiorum animæ torquentur in inferno, est verus & corporeus ignis, si loca Scripturæ à nobis laudata, accipienda sunt secundum proprietatem verborum. Atqui quoddam sic accipienda sunt, est communis Ecclesiæ sensus. Ergo ignis, quo dæmones, &c. est verus & corporeus ignis; neque hoc negari potest sine temeritate, & errore in fide. Imò facillè credimus esse rem de fide, quamvis nondum expressè definita fuerit ab Ecclesiâ: ad hoc enim ut veritas aliqua sit fidei nostræ articulus, expressa Ecclesiæ definitio non requiritur; sed sufficit, si contineatur in Scripturâ, de cujus sensu non ambigitur in Ecclesiâ, quia Catholici eam eodem modo communiter accipiunt. Quod pluribus exemplis ostendi potest.

Obj. Cum Scriptura loquitur de verme damnatorum, metaphoricè accipienda est. Ergo similiter accipienda est metaphoricè, cum loquitur de damnatorum igne. R. Cum Scriptura loquitur de verme damnatorum, communiter quidem intelligitur à Scholasticis de verme improprie & spiritualiter sumpto, hoc est, de conscientie remorsu. At sic eam intelligi necesse non est: potest enim intelligi de verme corporeo, quo cruciabantur corpora damnatorum hominum in inferno post extremum judicium, ut probabiliter colligitur ex c. 7. Eccli. ubi dicitur: *Vindicta carnis impii ignis & vermis*; & ex c. 16. Judith, ubi dicitur: *Dabit ignem & vermes in carnes eorum, ut urantur, & sentiant usque in sempiternum*.

Scriptura itaque intelligi potest de verme incorporali, & metaphoricè sumpto; potest etiam intelligi de corporali verme, quia neutra pars pro se habet communem Scholasticorum simul ac Patrum & Ecclesiæ sensum. At utrovis modo de verme exponatur, non potest exponi nisi de vero & corporeo igne, quia sic communiter exponitur non solum à Scholasticis, sed etiam à Patribus & ab Ecclesiâ, seu à fidelibus. In exponendis autem Scripturis, communi Scholasticorum, Patrum, & Ecclesiæ sensui contradicere, temerarium saltem est, & erroneum.

Hinc nostræ responsioni planè consonat S. Augustinus lib. 21. de Civ. c. 9. *Qui penas, inquit, & anima & corporis in illo supplicio futuras esse non dubitant, igne urit corpus, animam autem rodi quodam modo verme memoris affirmant. Quod etsi credibilis dicitur, quia utique absurdum est, ibi dolorem aut corporis, aut anime desursum: ego tamen facillè existimo, ut ad corpus dicam utrumque pertinere,*

re, quam neutrum; & ideo tacitum in illis divina Scriptura verbis animi dolorem, quoniam consequens esse intelligitur, etiamsi non dicatur, ut corpore sic dolente, animus quoque sterili pœnitentia crucietur. Legitur quippe in veteribus Scripturis: *Vindicta carnis impii vermis & ignis*. Potuit brevius dici, *Vindicta impii*; Cur ergo dictum est, *Carnis impii*, nisi quia utrumque, id est, & ignis & vermis, pœna erit carnis? Eligat quisque quod placet, aut ignem tribuere corpori, animo vermem, hoc propriè, illud tropicè; aut utrumque propriè corpori.

Hic S. Doctor 1. probat sententiam eorum, qui vermem incorporaliter, seu pro merore animi & sterili pœnitentia, qua cruciantur damnati, & corporaliter ignem accipiunt. 2. Sed magis probat sententiam fumentem utrumque, vermem scilicet & ignem corporaliter. 3. Sententiam hanc probat autoritate Scripturæ. 4. Liberum tamen relinquit lectori, ut alterutrum è duobus eligat, videlicet aut utrumque, vermem & ignem, corporaliter; aut vermem incorporaliter, & corporaliter ignem accipere. Igitur juxta S. Doctorem, vermis sumi potest corporaliter, vel incorporaliter, sic tamen ut melius sumatur corporaliter. Sed si corporaliter siue incorporaliter vermis sumatur, ignis non nisi propriè & corporaliter sumi potest, propter communem scilicet Ecclesiæ sensum, quem exploratum habebat S. Doctor.

ARTICULUS III.

Quomodo dæmones in inferno ab igne torquantur.

AD quætionem hanc sic respondet S. August. l. 21. de Civ. c. 10. *Quomodo in eo (igne infernali) erit etiam pœna spirituum malignorum? idem quippe ignis erit supplicio scilicet hominum attributus & dæmonum nisi quia sunt quedam sua etiam demonibus corpora, sicut doctis hominibus visum est, ex isto aere crasso atque humido, cujus impulsu, vento flante, sentitur ... Si autem quisquam nulla habere corpora dæmones asseveret, non est de hac re aut laborandum operosa inquisitione, aut contentiosa disputatione certandum. Cur enim non dicamus, quamvis miris, tamen veris modis, etiam spiritus incorporeos posse pœna corporalis ignis affligi?*

Mirum hunc modum, quo dæmones cruciantur igne infernali, constituit in alligacione ad hunc ignem S. Thomas, ut patet ex quæst. 64. art. 3. ad 3. ubi ait dæmones, qui in nostro aere degunt, non minus ab infernali igne torqueri, quam ii, qui sunt in inferno, quia sciunt & perpetuè advertunt alligacionem illam sibi deberi, sequè tandem aliquando ad ignem illum alligandos in æternum, velut in carcere, in quo inviti detinebuntur, & unde nunquam aliò migrare poterunt: *Dæmones, inquit, licet non actu alligentur gehennali igni, dum sunt in aere isto caliginoso; tamen ex hoc ipso quod sciunt illam alligacionem sibi deberi, eorum pœna non diminuitur. Unde dicitur in quadam glossa Jacobi 3. quod portant secum ignem gehennae, quocumque vadant.*

Sed hæc sententia, quam multi sequuntur, non paucas nec leves patitur difficultates, quas superfluum esset hic expendere. Suarez docet ignem torquere dæmones, obediencialiter in eis producendo qualitatem spiritualem, qua deturpatur eorum substantia. At spiritualis hæc qualitas, producta à substantia purè corporea, & substantiæ angelicæ deturpativa, malè audit in vera philosophia. Alii aliter cruciatum dæmonum explicant, sed non meliori successu. Quid in re tam difficili nobis occurrat, breviter exponemus.

Nota 1. Dæmones verè & propriè torqueri ab igne infernali. 2. Et ita dæmones verè & propriè comburi ab igne infernali: ignis enim non potest verè & propriè torquere, nisi verè & propriè comburendo. 3. Et ita ignem infernalem verè ac propriè substantiam dæmonum alterare modo sibi proprio: non enim potest ignis verè ac propriè aliquod subjectum comburere,

rere, nisi illud aut destruendo, aut alterando modo sibi proprio. Infernalis autem ignis nec destruit, nec destruere potest substantiam demonum. Adde quoddam destructio subjecti, quod comburitur, non sit combustio, sed effectus combustionis. 4. Et sic ignem infernalem torquere demones, substantiam eorum alterando modo sibi proprio. Quod ut explicetur amplius,

Nota iterum. In homine, qui vivus comburitur, & ita ab igne verè ac propriè torquetur, duo sunt, in quibus cruciatus ejus consistit; unum ex parte corporis, nempe vehemens fibrarum corporearum agitatio, causata à perturbato partium ignearum motu; & alterum ex parte animæ, nempe vitalis actio, qua anima illam fibrarum corporis agitationem percipit, & percipiendo, immediatè & formaliter afficitur dolore illo specifico, qui ex combustionem oritur.

Ignis igitur verè ac propriè torquet hominem, qui vivus comburitur, quia perturbato motu partium suarum, vehementer agit modo sibi proprio fibras corporis; & sic agitando fibras corporis, sic corpus alterat; & sic alterando corpus, animam determinat ad specificam perceptionem, qua formaliter & immediatè affigitur specificè, & quæ proinde est dolor ille specificus, quem causat combustio.

Hinc corpora damnatorum æternum comburentur in inferno, & tamen nunquam destruentur; quia ignis infernalis, perturbato motu partium suarum, vehementer agitabit modo sibi proprio fibras corporis, Deo per miraculum earum dissolutionem semper impediens. Hinc homines damnati verè ac propriè æternum cruciabuntur ab igne infernali, quia vehementem fibrarum corporearum agitationem, seu talem corporis alterationem ab igne infernali causatam, tali modo percipient, & tali modo percipiendo, hoc ipso affiguntur tali modo, seu talem dolorem percipient.

Ignis igitur infernalis verè ac propriè comburit demones, quia actione sibi propria substantiam eorum alterat, illam perturbato motu partium suarum agitando modo sibi proprio. Comburendo autem demones, illos verè ac propriè torquet, quia talem substantiæ suæ alterationem, ab eo causatam, demones sive naturaliter, sive obedientialiter tali modo, qui tactui proprius est, percipiendo, hoc ipso immediatè & formaliter affiguntur tali modo, adeoque tali afficiuntur dolore, & quali afficitur anima unita corpori, quando corpus ab igne comburitur, seu tali modo alteratur.

Sed queritur, Quomodo ignis infernalis possit perturbato motu partium suarum, substantiam angelicam, quæ tota incorporea est, alterare & agitare modo sibi proprio, & ad veram ac propriam combustionem requirere? Ad hoc respondetur, sufficere si Deus substantiam angelicam reddat impenetrabilem igni infernali: tunc enim relatè ad ignem infernalem substantia angelica se habebit ad modum corporis: & partibus ignis infernalis impetum imprimat superiore naturali resistentia Angeli: nam his duobus suppositis, intelligitur Angeli substantiam agitari posse ab igne in ipsam quaquaversum impingente.

DISPUTATIO ULTIMA.

De ordinibus, custodia, cultu, & invocatione sanctorum Angelorum.

ARTICULUS I.

De Ordinibus Angelorum.

Sanctus Dionysius lib. 1. de cœlesti hierarchia, novem Angelorum ordines primus distinxit, Seraphim scilicet, Cherubim, Thronos, Dominationes, Virtutes, Potestates, Principatus, Archangelos, & Angelos.

Eisdem ordines post Dionysium enumerat & pro-

Simonnet Theol. Tom. I.

bat Gregorius Magnus homil. 34. ubi hæc scribit: *Novem verò Angelorum ordines diximus: quia videlicet esse, testante sacro eloquio, scimus Angelos, Archangelos, virtutes, potestates, principatus, dominationes, thronos, Cherubim, atque Seraphim. Esse namque Angelos & Archangelos, penè omnes sacri eloqui pagina testantur. Cherubim verò atque Seraphim sæpè, ut notum est, libri Prophetarum loquuntur. Quatuor quoque ordinum nomina Paulus Apostolus ad Ephesios enumerat, dicens: Supra omnem Principatum, & Potestatem, & Virtutem, & Dominationem. Qui rursus ad Colossenses scribens, ait: Sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates Dum ergo illis quatuor, quæ ad Ephesios dixit, idest, Principatibus, Potestatibus, Virtutibus, atque Dominationibus, conjunguntur Throni, quinque sunt ordines, qui specialiter exprimuntur, Quibus dum Angeli, & Archangeli, Cherubim, atque Seraphim adjuncta sunt, proculdubio novem esse Angelorum ordines inveniuntur. Gregorium Doctores, qui post illum ea de re scripserunt, sequuntur omnes.*

Novem illos ordines Angelorum Dionysius dividit in tres hierarchias, quarum unaquæque tres ordines continet: prima quidem Seraphim, Cherubim & Thronos; secunda Dominationes, Virtutes, & Potestates; tertia Principatus, Archangelos, & Angelos. Aliqui paulò aliter ordines distribuunt in hierarchias, & in secunda secundo loco ponunt Principatus, in tertia verò primo loco Virtutes.

Quæres. Utrum Angeli ex omnibus ordinibus mittantur ad homines?

Resp. Quod Angeli mittantur ad homines, apertè dicit Scriptura, ut Luc. cap. 7. ubi legitur: *Missus est Angelus Gabriel à Deo in Civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, &c.* Duplex autem distinguenda est Angelorum missio, una scilicet visibilis, qualis fuit missio Gabrielis ad B. Virginem, & altera invisibilis, qualis est Angelorum tutelarium, qui à Deo ad custodiam hominum mittuntur. Sed utrum ex omnibus ordinibus Angeli mittantur, sive visibiliter, sive invisibiliter, controversia est.

Negar S. Thomas hic qu. 112. art. 2. in O. Quod concludit his verbis: *Superiores Angeli nunquam ad exterius ministerium mittuntur, & citat pro se Dionysium.* Sed opposita sententia affirmans videtur omnino esse tenenda, propter verba Apostoli dicentis, Hebr. cap. 1. *Nomine omnes sunt administratoris spiritus, in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis.* Cum enim Apostolus probare velit Filium Dei omnibus omnino Angelis antecellere, hinc to omnes intelligi debet absque omni restrictione, adeoque ex omnibus ordinibus Angelos, modò hos, modò illos, à Deo mitti ad exterius ministerium, dicendum est. Quod confirmari posset auctoritate multorum Patrum, quorum testimonia brevitate studio præmittimus.

ARTICULUS II.

De custodia Angelorum.

RESPONSIO I.

Homines à Deo in custodiam sanctorum Angelorum aliquomodo traditi sunt.

Est de fide, quia habetur expressè revelata in sacris Scripturis. Nam dicitur Genes. cap. 48. *Angelus qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis.* Et Psal. 33. *Immetet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* Et Psal. 90. *Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.* Et Matth. cap. 18. *Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis, quia Angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei, qui in cælis est.* Et Act. cap. 12.

Angelus